

Sygn. akt V CZ 28/07

POSTANOWIENIE

Dnia 18 kwietnia 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Gerard Bieniek (przewodniczący)

SSN Hubert Wrzeszcz

SSA Marta Romańska (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa E. M.

przeciwko A. B. POLAND Spółce z o.o. w W.

oraz z powództwa wzajemnego A. B. POLAND Spółki z o.o.

w W.

przeciwko E. M.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 18 kwietnia 2007 r.,

zażalenia powódki na postanowienie Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 6 grudnia 2006 r.,

uchyła zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

E. M. - powódka w sprawie przeciwko A. B. POLAND Sp. z o.o. o zapłatę i pozwana wzajemnie w złożonej 23 marca 2005 r. skardze o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z 24 lutego 2004 r. powołała się na przesłankę przewidzianą w art. 403 § 2 k.p.c. i wskazała, że wykrytym przez nią nowym dowodem, który mógłby mieć wpływ na wynik postępowania są zeznania świadka S. H., byłego prezesa zarządu A. B. POLAND Sp. z o.o. Powódka utrzymywała, że w toku postępowania w sprawie nie mogła skorzystać z tego środka dowodowego, bowiem była przekonana, iż S. H. nie żyje. Trzy tygodnie po zakończeniu postępowania jej znajoma zdementowała tę pogłoskę. Oddalenie powództwa przez Sąd Apelacyjny było konsekwencją uznania, że łącząca strony umowa o współpracę była nieważna z powodu rażącego naruszenia zasady ekwiwalentności świadczeń. W uzasadnieniu skargi powódka wyjaśniła, że S. H. mógłby wskazać, jaki był zgodny zamiar i wola stron przy zawieraniu umowy o współpracę, a przede wszystkim to, że strony jako profesjonaliści, ukształtowały swobodnie swoje prawa i obowiązki, w ramach zasady autonomii oraz swobody zawierania umów.

Skarga powódki i pozwanej wzajemnie o wznowienie postępowania została dwukrotnie odrzucona, po raz pierwszy postanowieniem Sądu Apelacyjnego z 12 maja 2005 r., z uwagi na niezachowanie terminu z art. 407 § 1 k.p.c., a po raz drugi postanowieniem tego Sądu z 30 grudnia 2005 r., przy przyjęciu, że zaoferowany przez powódkę i pozwaną wzajemnie środek dowodowy nie ma cech nowości w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. Oba postanowienia uchylone zostały przez Sąd Najwyższy.

Postanowieniem z 6 grudnia 2006 r. Sąd Apelacyjny po raz kolejny odrzucił skargę powódki i pozwanej wzajemnie o wznowienie postępowania. Sąd Apelacyjny wskazał, że warunkiem oparcia skargi o wznowienie postępowania na wykryciu nowych środków dowodowych, z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu jest stwierdzenie, że środki te mogły mieć wpływ na

wynik sprawy. Nie chodzi zatem o każdy środek dowodowy, który w ocenie strony jest istotny, ale o taki, który miałby znaczenie dla rozstrzygnięcia prowadzonego sporu. W przedmiotowej sprawie Sąd Apelacyjny zmieniając zaskarżony wyrok przez oddalenie powództwa głównego ocenił zawartą przez strony umowę z punktu widzenia ograniczeń wynikających z art. 353¹ k.c. Zdaniem tego Sądu, przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka S. H. nie mogłoby mieć wpływu na wynik sprawy i skutkować odmienną oceną ważności umowy pod kątem naruszenia zasady ekwiwalentności świadczeń, bowiem nawet zgoda stron na przyjęcie dysproporcji świadczeń nie może prowadzić do uznania umowy za ważną z tej tylko przyczyny, iż strony dobrowolnie rażąco naruszyły zasadę przewidzianą w art. 353¹ k.c. W tych warunkach Sąd Apelacyjny uznał, że skarga nie jest oparta na ustawowej podstawie, co prowadzi do jej odrzucenia.

W zażaleniu na postanowienie z 6 grudnia 2006 r. powódka i pozwana wzajemnie zarzuciła, że zostało ono wydane z rażącym naruszeniem prawa, to jest: - art. 410 § 1 k.p.c. w zw. z art. 386 § 1 k.p.c. poprzez wydanie zaskarżonego postanowienia w trybie badania wstępnego skargi, podczas gdy w tym trybie i na tej podstawie skarga była już dwukrotnie badana, a zapadłe na tej podstawie orzeczenia zostały uchylone w wyniku ich kontroli instancyjnej przez Sąd Najwyższy, brak jest zatem podstaw do wydania po raz kolejny na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. postanowienia o odrzuceniu skargi; - art. 403 § 2 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c. i art. 410 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że skarga powódki nie została oparta na ustawowej podstawie wznowienia, tym razem dlatego, iż nowy środek dowodowy w postaci zeznań świadka S. H. nie miałby wpływu na wynik sprawy, nawet gdyby powódka skorzystała z niego w toku postępowania.

Powódka utrzymywała, że uchybienia powyższe doprowadziły też do naruszenia zasad tożsamości konstytucyjnej sądu, a nadto art. 45 Konstytucji oraz art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności i wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia przy zasądzeniu na jej rzecz kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Trafnie zauważa skarżąca, że przesłanki odrzucenia skargi na posiedzeniu niejawnym wskazane zostały w art. 410 k.p.c., a są to uchybienie terminowi, brak oparcia skargi na ustawowej podstawie i niedopuszczalność skargi z innych przyczyn. Zaistnienie którejs z tych okoliczności lub wszystkich łącznie powoduje odrzucenie skargi. Ma także rację skarżąca, że każdą z przyczyn wznowienia Sąd winien dostrzec i przeanalizować przy prowadzonym po raz pierwszy badaniu dopuszczalności skargi. Nie oznacza to jednak, żeby sąd nie mógł odrzucić skargi po nadaniu sprawie biegu i dokładniejszym wyjaśnieniu okoliczności decydujących o istnieniu przesłanek dopuszczalności tego środka zaskarżenia. Znamiennym jednak jest, że w przedmiotowej sprawie kolejne rozstrzygnięcia o odrzuceniu złożonego przez powódkę środka zaskarżenia zapadają na podstawie treści skargi, bez podjęcia próby uzupełnienia jej braków i wyjaśnienia okoliczności leżących u podstaw skargi.

Można żądać wznowienia postępowania w razie wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu (art. 403 § 2 k.p.c.). Przepis ten ma na względzie tylko takie fakty lub dowody, które dotyczą podstawy faktycznej pozwu i wydanego w sprawie rozstrzygnięcia. Oznaczenie tych okoliczności poprzez zredagowanie tezy dowodowej jest obowiązkiem strony wnoszącej skargę o wznowienie postępowania i było też obowiązkiem powódki. Tymczasem w skardze powódki o wznowienie postępowania zgłoszony został wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań S. H., ale bez tezy dowodowej, czyli bez sprecyzowania okoliczności, które powódka za pomocą tego środka dowodowego zamierzała wykazywać. W uzasadnieniu skargi o wznowienie postępowania powódka tłumaczy wprowadzenie roli S. H. przy zawieraniu umowy z 28 lipca 1997 r., ale na podstawie treści tej wypowiedzi równie uprawniony jest wniosek, że zeznania świadka miały prowadzić do wykazania okoliczności przytoczonych przez Sąd Apelacyjny w motywach zaskarżonego postanowienia, jak i tych, na które powołuje się powódka w zażaleniu.

Skarżąca w zażaleniu kwestionuje sposób zrekonstruowania przez Sąd Apelacyjny okoliczności, które zamierzała wykazać za pomocą środka dowodowego w postaci zeznań S. H. i argumentuje, że ten środek dowodowy miał

prowadzić do wykazania, iż wzajemne świadczenia stron zastrzeżone w umowie były całkowicie ekwiwalentne, o ile uwzględni się realia ekonomiczne i kalkulacje biznesowe spółki z roku zawarcia umowy, a nie późniejsze. W motywach postanowienia odrzucającego skargę Sąd Apelacyjny kładzie natomiast nacisk na dobrowolność ułożenia stosunku umownego przez strony, w warunkach, gdy wokół tej okoliczności nie było w sprawie sporu. Okolicznościami istotnymi z punktu widzenia treści art. 353¹ k.c. są natomiast te, które odnoszą się do realiów rynkowych zawarcia umowy istniejących w 1997 r.

Skoro powódka i pozwana wzajemnie nie była wzywana o uzupełnienie braku skargi w postaci oznaczenia okoliczności faktycznych, które zamierzała wykazywać zeznaniami świadka, to sprecyzowanie tych okoliczności dopiero w zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu skargi uznać trzeba za skuteczne. Wadliwe zrekonstruowanie przez Sąd Apelacyjny zakresu okoliczności faktycznych, których wykazaniu służyć ma przeprowadzenie dowodu wnioskowanego w skardze o wznowienie postępowania musiało prowadzić do uchylenia zaskarżonego postanowienia (art. 304 § 2 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁵ k.p.c.).